

EĞİTİM PLANLAMASI

KURAM VE UYGULAMA

İbrahim Hakan KARATAŞ
IŞıl KELLEVEZİR

ISBN: 978-625-7813-77-8

Redaksiyon
Şerife HASANOĞLU

Editör
Prof. Dr. Selahattin TURAN

Yazarlar
Doç. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ
Dr. Öğr. Üyesi Işıl KELLEVEZİR

Kapak
Bülent DURSUN

Mizanpaj
Burhan MADEN

Baskı ve Cilt
Tarcan Matbaacılık
İvedik Caddesi No:417/A
Yenimahalle/Ankara
Eposta: tarcanctp@gmail.com
Tel: 0312 3843435
Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2021

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.
Bu yayın [bookcites](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.
Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

EĞİTİM PLANLAMASI KURAM VE UYGULAMA

İbrahim Hakan KARATAŞ
Işıl KELLEVEZİR

İbrahim Hakan KARATAŞ

Doç. Dr., Akademisyen, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5569-014X

Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde 1998’te lisans, 2001’de yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2008’de Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında doktora eğitimini tamamladı. 1998-2002 yılları arasında özel okullarda İngilizce, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. 1999’da Kars Kafkas Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak bulundu. 2002-2010 yılları arasında MEB’e bağlı çeşitli okullarda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. 2012-2013 yılları arasında ABD’de University of Northern Iowa’da doktora sonrası araştırma çalışmalarını tamamladı. Halen İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Anabilim dalı öğretim üyesidir. Kurucusu olduğu Öncü Okul Yöneticileri Derneğinin yönetim kurulu başkanlığı görevini yürütmektedir. Okul yöneticiliği, eğitim yöneticiliği, eğitim sosyolojisi, eğitim politikaları ve sivil toplum kuruluşları alanlarında akademik çalışmalar yapmaktadır.

Işıl KELLEVEZİR

Dr. Öğr. Üyesi, Akademisyen, Yaşar Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-8817-9273

Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümünde Lisans eğitimini tamamladıktan sonra, Dokuz Eylül Üniversitesi Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans ve yine Dokuz Eylül Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde Doktora eğitimlerini tamamlamıştır. Lisans mezuniyetinden sonra akademik yaşama geçmesinden önce kalite ve yönetim konularında eğitim ve danışmanlık çalışmaları gerçekleştirmiş ve özel sektörde görev almıştır. Yaşar Üniversitesinde 2012 yılında öğretim görevlisi olarak başladığı akademik görevine halen ve Dış Ticaret Program Sorumlusu olarak başladığı idari görevine Eylül 2016 itibarı ile Dış Ticaret Bölüm Başkanı olarak devam etmektedir. Çalışma konuları eğitim, istihdam, iş-gücü piyasaları, yoksulluk ve diğer sosyal politika alanlarıdır. Aynı zamanda Meslek Yüksek Okulu Staj Koordinatörü görevini de yürütmektedir. Ayrıca Türkiye Kalite Derneği ile çalışmalar yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	15
TEŞEKKÜR	19

BÖLÜM 1

PLANLAMAYA GİRİŞ	21
ÖZET	21
ANAHTAR KAVRAMLAR	21
HAZIRLIK SORULARI	21
GİRİŞ	22
PLAN VE PLANLAMA	22
Planlamanın Amacı	27
Planlamanın Özellikleri	28
Planlamanın Yararları	28
PLAN VE PLANLAMA TÜRLERİ	29
Kapsamları Bakımından Planlamalar	31
Yöntemleri Bakımından Planlamalar	31
PLANLAMA SÜRECİ	32
Planlamanın İlkeleri	32
Planlamanın Unsurları	32
Planlamanın Koşulları	34
Planlamanın Aşamaları	34
SON ÖZET	35
DEĞERLENDİRME SORULARI	35

BÖLÜM 2

EĞİTİM PLANLAMASI: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	37
ÖZET	37
ANAHTAR KAVRAMLAR	37
HAZIRLIK SORULARI	37
GİRİŞ	38

EĞİTİM PLANLAMASI KAVRAMI VE UNSURLARI.....	40
EĞİTİM PLANLAMASININ GELİŞİMİ	43
EĞİTİM PLANLAMASININ BOYUTLARI.....	49
EĞİTİM PLANLAMASININ TEMEL İLKELERİ.....	50
EĞİTİM PLANLAMASININ UNSURLARI	53
EĞİTİM - EKONOMİ İLİŞKİSİ	55
EĞİTİM PLANLAMASININ SORUN ALANLARI	58
EĞİTİM PLANLAMASINI GEREKTİREN NEDENLER VE SORUNLAR	59
SON ÖZET.....	62
DEĞERLENDİRME SORULARI.....	63

BÖLÜM 3

EĞİTİM PLANLAMASI YAKLAŞIMLARI.....	65
ÖZET	65
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	65
HAZIRLIK SORULARI	65
GİRİŞ	66
PLANLAMA YAKLAŞIMLARI	66
İnsan Gücü Yaklaşımı	67
Sosyal Talep Yaklaşımı	68
Maliyet-Fayda Analizi Yaklaşımı	70
Maliyet-Etkililik Analizi Yaklaşımı	71
Girdi-Çıktı Yaklaşımı	71
Uluslararası Karşılaştırmalar Yaklaşımı	71
Doğrusal Programlama Yaklaşımı	72
Sentetik Planlama Yaklaşımı	72
ESNEK PLANLAMA YAKLAŞIMI	72
PLANLAMA YÖNTEMLERİ	73
Bütünsel-Merkezi Planlama Yöntemi	73
Aşamalı Planlama Yöntemi	74
Karma Planlama Yöntemi	74
Stratejik Planlama Yaklaşımı	75
İŞ GÜCÜ PİYASASI TEORİLERİ.....	75
Beşeri Sermaye Kuramı.....	76
Eleme Hipotezi.....	76

Kuyruk Hipotezi.....	77
İkili İş gücü Piyasası Kuramı	77
SON ÖZET.....	78
DEĞERLENDİRME SORULARI	79

BÖLÜM 4

STRATEJİK PLANLAMA.....	81
ÖZET	81
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	81
HAZIRLIK SORULARI	81
GİRİŞ	82
STRATEJİ, STRATEJİK YÖNETİM VE STRATEJİK KARAR	82
STRATEJİK PLAN VE STRATEJİK PLANLAMA	83
STRATEJİK PLANLAMANIN UNSURLARI.....	84
STRATEJİK PLANLAMANIN YARARLARI	85
STRATEJİK PLANLAMANIN AŞAMALARI.....	86
STRATEJİK PLANIN UYGULAMA SÜRECİ	87
STRATEJİK PLANLAMAYA YÖNELİK ELEŞTİRİLER.....	88
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ	89
SON ÖZET.....	90
DEĞERLENDİRME SORULARI	90

BÖLÜM 5

EĞİTİM PLANLAMASINDA

KULLANILAN TEKNİKLER.....	91
ÖZET	91
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	91
HAZIRLIK SORULARI	91
GİRİŞ	92
EĞİTİM VE KESTİRİM HESAPLAMALARI (TREND VE PROJEKSİYON).....	92
ÖĞRENCİ AKIŞ VE GEÇİŞ KESTİRİMLERİ	94
MALİYET HESAPLAMASI	94
EŞİTLİK HESAPLAMALARI	95
VERİMLİLİK HESAPLAMALARI.....	97
ARZ TALEP HESAPLAMALARI	98
COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİ	98

BÜYÜK VERİNİN İŞLENMESİ VE ÖĞRENME ANALİTİĞİ	99
SON ÖZET.....	99
DEĞERLENDİRME SORULARI	100

BÖLÜM 6

TÜRKİYE'DE EĞİTİM VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI	101
ÖZET	101
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	101
HAZIRLIK SORULARI	101
GİRİŞ	102
OECD AKDENİZ BÖLGE PROJESİ.....	104
KALKINMA PLANLARI	104
ULUSAL PROGRAMLAR VE ACİL EYLEM PLANI	120
ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİSİ 2014-2023.....	126
TÜRKİYE ULUSAL YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ	127
MERKEZİ İŞ GÜCÜ KAYIT SİSTEMİ	128
SON ÖZET.....	128
DEĞERLENDİRME SORULARI	129

BÖLÜM 7

TÜRKİYE'DE EĞİTİM VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI İLE İLGİLİ KURUMLAR.....	131
ÖZET	131
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	131
HAZIRLIK SORULARI	131
GİRİŞ	132
EĞİTİM VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASININ YASAL DAYANAKLARI.....	132
PLANLAMADAN SORUMLU KURUMLAR	133
Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu	133
Milli Eğitim Bakanlığı	134
Yükseköğretim Kurulu	141
Türkiye İstatistik Kurumu.....	142
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	143
Türkiye İş Kurumu	145
Mesleki Yeterlilik Kurumu ve Türkiye Akreditasyon Kurumu.....	146
Sosyal Güvenlik Kurumu	149

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Daire Başkanlığı	149
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu	150
Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi	151
SON ÖZET	152
DEĞERLENDİRME SORULARI	153

BÖLÜM 8

TÜRKİYE'DE BİR BİLİM ALANI OLARAK

EĞİTİM PLANLAMASI	155
ÖZET	155
ANAHTAR KAVRAMLAR	155
HAZIRLIK SORULARI	155
GİRİŞ	155
AKADEMİK ALAN OLARAK EĞİTİM PLANLAMASI	157
ARAŞTIRMA VE YAYIN ALANI OLARAK EĞİTİM PLANLAMASI	161
SON ÖZET	165
DEĞERLENDİRME SORULARI	166

BÖLÜM 9

İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI İLE İLGİLİ ULUSÜSTÜ VE

ULUSLARARASI UYGULAMALAR VE KURULUŞLAR.....	167
ÖZET	167
ANAHTAR KAVRAMLAR	167
HAZIRLIK SORULARI	167
GİRİŞ	168
AVRUPA BİRLİĞİ'NDE İNSAN GÜCÜ VE EĞİTİM PLANLAMASI ...	168
EKONOMİK KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (OECD).....	179
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO).....	181
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EĞİTİM, BİLİM VE KÜLTÜR ORGANİZASYONU (UNESCO)	181
SON ÖZET	182
DEĞERLENDİRME SORULARI	183

BÖLÜM 10

GELİŞMİŞ ÜLKELERDE EĞİTİM VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI

UYGULAMALARI	185
ÖZET	185
KAVRAMLAR.....	185

HAZIRLIK SORULARI	185
GİRİŞ	185
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE VE KANADA'DA İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI UYGULAMALARI	186
AVRUPA ÜLKELERİNDE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI UYGULAMALARI.....	194
JAPONYA'DA EĞİTİM VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI.....	200
SON ÖZET.....	204
DEĞERLENDİRME SORULARI.....	205
BÖLÜM 11	
İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI SİSTEMİ: BİR MODEL ÖNERİSİ	207
ÖZET	207
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	207
HAZIRLIK SORULARI	207
GİRİŞ	208
TÜRKİYE'DE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMU	209
MEVCUT DURUM ANALİZİ	213
İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI TASARIMI.....	217
İnsan Gücü Yapısı Analiz Modeli.....	219
İş Gücü Yapısı Planlama Modeli.....	225
Veri Tabanı Kurgusu	228
Gelecek Durum Tahmini: Sınıf Öğretmenliği Örneği	230
MODELİN ÖNEMİ VE KATKISI	236
SON ÖZET.....	239
DEĞERLENDİRME SORULARI	240
KAYNAKLAR	241
DİZİN	259

TABLO LİSTESİ

Tablo 6.1. Birinci Beş Yıllık Planda Öngörülen ve Bu Dönemde Gerçekleşen Çalışan Nüfustaki Artışların Karşılaştırılması (15 ve Daha Yukarı Yaşta Çalışanlar) (Bin kişi).....	106
Tablo 6.2. Meslek Grupları Karşılaştırması	109
Tablo 6.3. Yedinci ve Sekizinci Plan, Meslek Arz/Talep Karşılaştırması	113
Tablo 6.4. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Yeterlilik Türleri ve Sorumlu Kuruluşlar	127
Tablo 7.1. Yükseköğretim Kurulu Organizasyon Şeması.....	141
Tablo 9.1. Avrupa Birliği aktif iş gücünün mesleki yapısının sektörel değişimleri karşılaştırması: 1995/2000	169
Tablo 9.2. Seçilmiş OECD ülkelerinde Mesleki İnsan gücü Projeksiyonlarının Ana Karakterleri	180
Tablo 10.1. 2008 gerçekleşen ve 2018 tahmini olarak, Mesleki İstihdam (Sayılar Binle İfade edilmiştir)	187
Tablo 10.2. Kurumsal olmayan sivil nüfus; yaş, cinsiyet, ırk, etnik köken olarak 1996 ve 2006.	188
Tablo 10.3. Detaylı Meslek Düzeyinde İstihdam, 2012 Gerçekleşen, 2022 Tahmin	192
Tablo 10.4. Seçilmiş Ülkelerin İnsan gücü Sistem Modellerine Bakış	199
Tablo 11.1. Öğrenci Sayıları Özet Tablosu (2019-2020)	210
Tablo 11.2. 1980-2020 Yılları Arası Yüksek Öğretim Sınavına Başvuran ve Yerleşen Aday Sayıları.....	211
Tablo 11.3. En Son Mezun Olunan Alan Ve Yeni Mezun Göre İş gücü Durumu (2018-2019)	211
Tablo 11.5. İnsan gücü Veri Toplama Formu	229
Tablo 11.6. İnsan gücünün Eğitim Alanına göre Veri Analizi Sonucu: Eğitim Düzeyine Bağlı Sektörel Kırılım.....	230
Tablo 11.7. Öğretmen İş Gücü ile İlgili Karşılaştırma Tablosu	234

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 7.1. Türkiye’de Eğitim Sistemi	135
Şekil 11.1. İş gücü Piyasası Bilgi Sistemindeki Kurumların Mevcut Durumu	216
Şekil 11.2. İnsan Gücü Planlama Kurumu- İnsan Gücü Yapısı Analiz Modeli	224
Şekil 11.3. İnsan Gücü Planlama Kurumu- İnsan gücü Planlama Modeli....	226
Şekil 11.4. İnsan gücü Planlama Döngüsü.....	228
Şekil 11.7. Mevcut Öğretmen İş Gücüne Etki Eden Etmenler	230
Şekil 11.8. Mevcut Öğretmen Sayısı	231

İTHAF

Prof. Dr. Muhsin Hesapçiođlu'na

ÖN SÖZ

Beş yaşını bitiren her çocuk okula gitmek zorundadır ve okul hayatı en az 12 yıl sürer. Türkiye’de yasal açıdan zorunlu olarak ilkokul birinci sınıfa, eylül ayı sonu itibarıyla 69 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Zorunlu eğitim süresi ise dört yıllık üç öğretim basamağından oluşur ve toplam 12 yıldır. Okul öncesi ve ortaöğretim sonrası yıllar da imkanı olanlarca -zorunlu olmasa da- bu sürece dahil edilir. Böylece eğitim hayatı, bazı bireyler için doğumdan 30’lu yaşlara kadar neredeyse çeyrek asırlık bir serüveni ifade eder. Bu zorunluluğun güvenli, sürekli ve nitelikli bir biçimde yerine getirilmesi anne-babaların, toplumun ve devletin, giderek ileri yaştaki bireyin temel yükümlülüklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Neredeyse hepimiz, bu sürecin kesintisiz ve iyileşerek devam etmesi gerektiği inancına sıkı sıkıya bağlıyız. Çok azımızı böyle bir sorumluluğu reddederiz ya da gerekliliğini tartışırız. Çünkü çok azımızın böyle bir sorumluluğu tartışmaya açacağı kadar mutlak bir doğal tavır söz konusudur.

Eğitim; birey, ebeveyn, toplum ve devlet bakımından neden bu kadar önemlidir? Neden her kesim hayatını öncelikle eğitime göre düzene sokmaya çalışmaktadır? Bu düzeni sağlamanın en etkili ve verimli yolu nedir? Birey ile velinin, veli ile toplumun, birey ile toplumun, toplum ile devletin, birey ile devletin amaçları ve yöntemleri örtüşmekte midir? Muhtemel bir anlaşmazlıkta çözüm nedir? Hangi ilkeler ve parametreler belirleyici olur? Hangi taraf fedakârlık etmeli, hangi taraf baskın olmalıdır? Paydaşların eşzamanlı faydası nasıl sağlanabilir?

Eğitim sistemleri, yukarıda sıralanan sorulara verilen cevaplar doğrultusunda kurulur ve işletilir. Sistemin nihai hedefi her kesim için en uygun yararı ve memnuniyeti sağlamaktır. Ancak bu hiç de kolay olmaz.

Eğitim planlaması, en genel tanımıyla bütün bu sorulara verilen cevaplara göre şekillenen bir anlayış doğrultusunda işleyen; güvenli, sürekli ve nitelikli bir eğitim sisteminin kurulmasını ifade eder. Bu durumda eğitim sisteminin temel bileşenlerini şöyle sıralayabiliriz: *amaç ve hedefler, süre, uzmanlık, yöntem, insan gücü, ortamlar, araç-gereçler ve sermaye.*

Eğitim planlaması, yukarıda sayılan sekiz unsurun belirlenmesi, sağlanması, işe koşulması ve etkili biçimde yönetilmesi süreci olarak da tanımlanabilir. Amaç, süreç, kaynak ve yöntem bakımından oldukça karmaşık olan eğitim planlaması, zamanla değişen şartlar, beklentiler ve imkânlar sebebiyle de dönüşen bir süreçtir. Bütün bu karmaşıklığı içinde eğitim planlamasını anlamanın yolu, sürecin unsurlarını analiz etmekten geçer.

Diğer taraftan eğitim ve iş gücü piyasalarını ilgilendiren koşullar da her geçen gün daha karmaşık bir hal almaktadır. Karmaşanın sebebi çevresel faktörler kadar kişisel özelliklerdir de. Yirmili yaşlarda kazanılan meslek, hayat boyu mutlu ya da mutsuz, doyumlu ya da doyumsuz bir yaşamın en önemli etmenlerinden biri olmaktadır. Bireye bu noktada düşen sorumluluk, kendisini ailesi ve arkadaşlarının da yardımıyla çok iyi tanınması, özdeğerlendirme yapması; ilgi, yetenek ve yeterliliklerinin farkında olmasıdır. Bu yetkinliklerle eşleşen bir meslek seçmesi; zamanını, enerjisini ve yatırımlarını boşa harcamasını engelleyecektir. Bugün tüm dünyada aldıkları eğitimi yeterli bulmadıklarından ya da memnun kalmadıklarından dolayı yeni bir uzmanlık alanına yönelen, lisansüstü eğitime veya birden fazla lisans eğitimine devam eden çok sayıda genç, genç yetişkin ve yetişkinle karşılaşmaktayız. Tabii ki eğitim yaşamboyudur ancak yaşam süresinin sınırsız olmadığını da hatırlamakta yarar var. Ayrıca, aldığımız eğitimle edindiğimiz mesleğin bize 60 yıl boyunca ilk günkü bilgilerle eşlik edeceğini düşünmek de ekonomide ve sosyal hayatta yaşanan gelişmeler sebebiyle artık imkansız durumdadır.

O halde ne yapılabilir? Arz-talep dengelemesinin gerektiği her durumda olduğu gibi, eğitimin de planlanmaya ihtiyacı vardır. Ancak eğitimin, nicel ve nitel olarak birlikte planlanmasının zorunluluğu bütünleşik bir yaklaşım gerektirir. Aslında ilk ve ortaöğretimin sayısal planlaması, ülkemizde zorunlu olan 4+4+4 eğitim sistemi için nispeten daha kolaydır. İlgili yaş nüfusunu, olması gereken rasyolara göre hesaplayıp öğrenci, öğretmen, okul sayısı bulunabilir. Tabii eğitimin,

sadece nicelik değil nitelik olarak da sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Eğitim yatırımları nüfus projeksiyonları ile öngörümlenerek gerçekleştirilebilir.

Yükseköğretimin planlanmasında ise işler biraz daha karmaşıktır. Bunun nedeni arz ve talebin birden fazla faktör tarafından etkilenmesidir. Teknolojik, kültürel, sosyolojik ve bireysel değişim ve gelişim, eğitim arz ve talebini nicel ve nitel yönlerden etkilemektedir. Bu durum yükseköğretimin bölüm, program, kontenjan, ders içerikleri, yeni açılacak/kapanacak bölümlerin belirlenmesi konusunda bütüncül bir yaklaşıma ihtiyacı olduğunu gösterir. Ayrıca, yükseköğretim mezunlarının iş gücü piyasasına girişlerinin etkinleştirilerek genç işsizliğinin önlenmesi, ülkedeki sektörel istihdam hacimlerinin yükseköğretim planlanmasında göz önüne alınmasını gerektirmektedir.

Yetkinliklerin planlaması için eğitimin planlaması önemli bir konudur. Ülkelerin nitelikli beşeri sermayeye sahip olmalarının temeli, iş gücünün sürdürülebilir gelişimiyle mümkün olabilir. Bu planlamanın temeli ise eğitimde ders içeriklerinin planlanmasına uzanır. Eğitimin planlanmasının okul öncesinden lisansüstüne kadar, modüler ve bütünlük olarak çok disiplinli bir şekilde planlanması, içeriklerin 4+4+4 şeklinde değil, yükseköğretimi de içine alacak biçimde oluşturulması ve sürekli güncellenmesi, bu faaliyetlerin tek sefere mahsus olmadan sürdürülebilir şekilde uygulanması için tek bir kurum çatısı altında gerçekleştirilmesi, hem eğitim hem de iş gücü piyasası ile ilgili olarak nitelik ve nicelik sorunlarının çözümünde anahtar olabilir.

Bu kitapta, eğitim planlamasının kuramsal çerçevesi anlatıldıktan sonra, dünyada ve Türkiye'deki uygulamalar incelenerek bir model önerisi sunulmuştur. Kitap üç kısımdan ve 11 bölümden oluşmaktadır. İlk kısım *eğitim planlamasının kuramsal çerçevesine* ayrılmıştır. Birinci ve ikinci bölümde *planlama ve eğitim planlaması kavramsal* açıdan ele alınmıştır. Üçüncü bölümde *planlama yaklaşımları ve insan gücü yaklaşımları* kısaca açıklanmış, dördüncü bölümde ise *stratejik planlama açıklanmıştır*. İlk kısmın son bölümünde ise *eğitim planlamasında kullanılan teknikler* açıklanmıştır. Kitabın ikinci kısmı *Türkiye'de eğitim planlamasını kuram ve uygulama* bakımından ele almaktadır. Bu çerçevede altıncı bölümde *Türkiye'de eğitim planlaması çalışmalarının tarihi gelişimi ve kuramsal analizi*; yedinci bölümde, *eğitim planlamasının hukuki çerçevesi ile yönetim ve organizasyonu*; sekizinci bölümde ise *eğitim planlamasının bir akademik alan olarak gelişimi ve durumu* açıklanmıştır. Dokuzuncu

bölümde, *dünyada eğitim planlamasına etki eden uluslar üstü ve uluslararası kurumlar ve işlevlerine yer verilmiştir. Onuncu bölümde seçilmiş ülkelerdeki eğitim planlaması çalışmaları* açıklanarak okuyucuya dünyadaki eğilime ilişkin bir pencere açılmıştır. Kitabın son kısmındaysa *Türkiye için işlevsel, esnek, sürdürülebilir ve katılımcı insan gücü planlaması için bir model* önerilmiştir.

Kitabın hazırlanmasında Türkiye’de ve dünyada özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren geliştirilen kuram ve yaklaşımlar ile uygulamaya dair alan araştırmaları için birincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Eğitim planlamasının dünya genelinde uluslararası bir süreç olmasında etkili olan ve kavramlarının ve politikaların oluşturulmasında zemin oluşturan BM, OECD ve AB’nin yayınları, raporları ve politikaları titizlikle incelenmiştir. Türkiye’de eğitim ekonomisi ve planlaması alanından üretilmiş bilimsel bilgi ve politika belgeleri taranmış ve Türkiye’nin birikimi kitaba yansıtılmıştır.

Kitaptan yararlanmayı kolaylaştırmak amacıyla kitap sonunda geniş bir *kavram, isim ve eser dizini* oluşturulmuştur. Kitapta genel okuyucu kadar, alana ilgi duyan lisans ve lisans üstü öğrencilerin kullanımını kolaylaştırmak ve pekiştirmeyi güçlendirmek amacıyla, her *bölüm başında özetler* hazırlanmış, *bölümdeki temel kavramlar* listelenmiş ve okuyucuyu zihinsel olarak hazırlamak amacıyla *hazırlık sorularına* yer verilmiştir. Akıcı, anlaşılır ve bütünsel bir metin oluşturulmaya çalışılmıştır. Her bölümün sonunda bölümü ana hatlarıyla özetleyen *son özet bölümü* ile bölümdeki temel konuları kalıcı hale getirmek amacıyla *değerlendirme soruları* eklenmiştir. Böylece kitabın bir başucu kaynağı olması kadar işlevsel bir ders kitabı olmasına yönelik bir yaklaşım öncelenmiştir.

Her kitap gibi bu kitabın da okuyucuların görüş, öneri, eleştiri ve katkılarıyla gerçek kıymetinin anlaşılacağına inanıyoruz.

İstanbul, Haziran 2021
İbrahim Hakan KARATAŞ
Işıl KELLEVEZİR

TEŞEKKÜR

Eğitim planlaması, bir uygulama sorunu olarak da bir akademik alan olarak da eğitim bilimlerinin temel alanlarından biridir. Hatta çağdaş eğitim bilimlerinin bu kadar göz önünde olmasının temel gerekçesi olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır. Bu eser, Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren eğitim planlaması ve eğitim ekonomisi alanlarının kurucusu olan değerli hocalarımızın emeklerinin, yetiştirdikleri öğrencilerinin, bıraktıkları eserlerin sonucunda ortaya çıkmıştır.

Bu vesileyle ilk teşekkürümüzü alanın kurucusu olan bütün araştırmacılar ve bilim insanları adına Prof. Dr. Mahmut ADEM hocamıza sunmak isteriz. Bu eserin yazarlarını yetiştiren Prof. Dr. Muhsin HESAPÇIOđLU’na, Prof. Dr. Şevkinaz GÜMÜŞOğLU’na ve Prof. Dr. Özlem ÇAKIR’a verdikleri ilham için minnet ve minnet ve saygılarımızı sunarız. Bu eserin hazırlanması düşüncesini hayata geçirmek için coşkuyla çabalayan editörümüz Prof. Dr. Selahattin TURAN’a teşvik ve yönlendirmeleri için teşekkür ederiz.

Kitabın ortaya çıkmasında daha birçok insanın doğrudan ya da dolaylı katkısı oldu. Kitabın ilk şemasının oluşmasından bölüm içeriklerinin şekillenmesine kadar görüş ve önerileriyle destek olan meslektaşlarımıza, bazı bölümlerin ana hatlarının oluşturulmasında destek veren Dr. Ezgi DEDE’ye, eserin redaksiyon ve tashih okumasını yapan değerli meslektaşlarım İlayda ARDAKOÇ, Hasan Remzi EKER ve Zeynep BALTACI’ya, eserin yayına hazırlanmasına emek veren ASOS Yayınevi çalışanlarına, yayın editörü Muhammet ÖZCAN’a ve ASOS Yayınları yöneticisi Dr. Serdar YAVUZ’a destekleri için teşekkür ederiz.

Ve elbette en büyük destekçimiz eşlerimize ve çocuklarımıza, zamanlarından çaldığımız ve sabırlarını zorladığımızda hep anlayış gösterdikleri için minnettarız. Umarız çabamız, Türkiye’de ve dünyadaki çocukların nitelikli eğitim hakkına erişmesine küçük bir katkı sağlar.

İbrahim Hakan KARATAŞ

Işıl KELLEVEZİR

